

Coalition Thailand
เครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย

สิทธิเด็ก (RIGHTS OF THE CHILD)

การประเมินโดยสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะกระบวนการ UPR รอบที่ 3

เครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย (CRC Coalition of Thailand) ยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามวาระ (Universal Periodic Review: UPR) รอบที่ 4 ของประเทศไทย **เครือข่ายฯ เป็นเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ และผู้ขับเคลื่อนด้านสิทธิเด็ก จำนวน 41 องค์กร ที่ทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ตลอดจนติดตามการดำเนินงานของประเทศไทยตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNCRC) และพิธีสารเลือกรับทั้ง 3 ฉบับ (ได้แก่ พิธีสารเลือกรับว่าด้วยความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ, พิธีสารเลือกรับว่าด้วยการขายเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกอนาจารเด็ก, และพิธีสารเลือกรับว่าด้วยกระบวนการเสนอเรื่องร้องเรียน)** โดยรายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยอาศัยข้อมูลหลักฐานที่รวบรวมจากสมาชิกของเครือข่ายฯ และกระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่เกิดจากการส่วนร่วมจากเด็กและเยาวชนที่มีความหลากหลายจากทั่วประเทศไทย เพื่อรับประกันการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในกระบวนการ UPR นอกจากนี้รายงานฉบับนี้เน้นย้ำถึงประเด็นสิทธิเด็กที่ต้องให้ความสำคัญเร่งด่วน 10 ประเด็น โดยมุ่งเน้นเป็นพิเศษในเรื่อง **ความรุนแรงต่อเด็ก, การเลือกปฏิบัติและการโอบรับ, สุขภาพและสุขภาวะของวัยรุ่น, เด็กย้ายถิ่นและเด็กไร้รัฐ, การมีส่วนร่วมของเด็ก, เด็กในสถานการณ์ความขัดแย้ง, การแต่งงานในเด็ก, การดูแลทดแทน, ความยุติธรรมทางสภาพภูมิอากาศ และสถานการณ์ฉุกเฉินอื่นๆ**

ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น (REALITIES ON THE GROUND)

ความท้าทาย	กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต

ข้อท้าทายที่ 1: ความรุนแรงต่อเด็ก การแสวงหาประโยชน์และการละเมิดทางเพศเด็กทางออนไลน์ (OCSEA)

- เด็กประมาณ 400,000 คน (คิดเป็น 9% ของเด็กอายุ 12–17 ปี) พบเจอกับการแสวงหาประโยชน์และการล่วงละเมิดทางเพศเด็กทางออนไลน์ในประเทศไทย
- ร่างแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่กำหนดให้การล่อลวงเด็กทางออนไลน์ (online grooming), การข่มขู่ด้วยภาพลามก (sextortion), การคุกคามทางไซเบอร์ (cyberstalking) และการรังแกทางไซเบอร์ (cyberbullying) เป็นความผิดทางอาญานั้น ยังไม่มีการประกาศใช้เป็นกฎหมาย
- เห็นได้จากการดำเนินงานในปี 2568 ในกรุงเทพฯ ซึ่งพบเด็กที่เป็นเหยื่อ 50 ราย และมีผู้ต้องสงสัยทั้งหมด 70 ราย แม้จะสะท้อนถึงกระบวนการสืบสวนสอบสวนที่ดีขึ้น แต่ก็ยังแสดงให้เห็นถึงขนาดของปัญหาที่รุนแรง
- ภัยคุกคามใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงสื่อการละเมิดที่สร้างโดย AI และการล่อลวงทางออนไลน์กับเด็กที่อายุยังน้อย

ข้อท้าทายที่ 2: เด็กไร้รัฐ ผู้ลี้ภัย และเด็กย้ายถิ่นที่ไม่มีเอกสารรองรับ

- มีบุคคลไร้รัฐประมาณ 600,000 คนยังคงอาศัยอยู่ในประเทศไทย
- ระหว่างปี 2562–2568 ศูนย์การเรียนเด็กพลัดถิ่น (MLCs) ได้ปิดตัวลง 26 แห่ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็ก 7,532 คน
- ในทางปฏิบัติ ยังคงมีอุปสรรคในด้านข้อจำกัดที่จะเข้าถึงการศึกษา แม้จะมีนโยบายการศึกษาเพื่อทุกคน (Education for All) แล้วก็ตาม

ข้อท้าทายที่ 3: เด็กในสถานการณ์ความขัดแย้งและสถานการณ์ฉุกเฉิน

- ประชาชนเกือบ 6,000 คนเสียชีวิตจากความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2547
- เด็กๆ ยังคงต้องเผชิญกับความสูญเสีย บาดแผลทางจิตใจ การศึกษาที่ขาดช่วง และข้อจำกัดด้านการเดินทาง
- ปัจจุบัน รัฐไทยยังไม่ได้ให้การรับรองปฏิญญาว่าด้วยโรงเรียนที่ปลอดภัย (Safe Schools Declaration)

ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น (REALITIES ON THE GROUND)

Challenges	Cases, Facts, Comments

ข้อท้าทายที่ 4: การแต่งงานและการครองคู่ก่อนวัยอันควรและการบังคับในเด็ก (CEFMU)

- 17% ของผู้หญิงอายุ 20–24 ปี แต่งงานก่อนอายุครบ 18 ปี
- ข้อยกเว้นทางกฎหมายยังคงอนุญาตให้มีการแต่งงานกับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีได้
- การแต่งงานในเด็กส่งผลกระทบต่อเด็กในชุมชนชายขอบและริดลอนสิทธิด้านการศึกษา สุขภาพ และการคุ้มครองซึ่งได้รับผลกระทบหนักกว่าเด็กกลุ่มอื่นอย่างเห็นได้ชัด

ข้อท้าทายที่ 5: การโอบรัมกลุ่ม SOGIESC (Sexual Orientation, Gender Identity, Expression, and Sex Characteristics: กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ) และการรับรองอัตลักษณ์ทางกฎหมาย

- ประเทศไทยยังคงขาดการรับรองเพศสภาพทางกฎหมายซึ่งเป็นไปตามการกำหนดเจตจำนงของบุคคลนั้นๆ เอง
- เด็กที่มีความหลากหลายทางเพศ (SOGIESC) เผชิญกับการเลือกปฏิบัติ การถูกรังแก และการถูกกีดกันในโรงเรียนและชุมชน
- การเข้าถึงบริการสุขภาพจิตที่รับรองและเคารพตัวตนยังคงมีจำกัด

> “เด็กทุกคนมีค่า ทุกเสียงของเด็กมีความหมาย และทุกสิทธิของเด็กต้องได้รับการคุ้มครอง”

ข้อท้าทายที่ 6: สิทธิของเด็กในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยและการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ

- เด็กได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นจากมลพิษฝุ่น PM2.5 น้ำท่วม ภัยแล้ง อากาศที่ร้อนขั้นรุนแรง และน้ำที่ไม่สะอาด
- เด็กในชนบท เด็กย้ายถิ่น เด็กไร้รัฐ และเด็กจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยต้องเผชิญความเสี่ยงสูงสุด
- รัฐไทยยังไม่ได้จัดตั้งกลไกระดับชาติเพื่อนำความเห็นทั่วไปฉบับที่ 26 ของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (CRC General Comment No. 26) มาปฏิบัติ

ข้อท้าทายที่ 7: สิทธิของเด็กในการได้รับการดูแลที่มีคุณภาพ

- เด็ก 135,000 คนอาศัยอยู่ในสถานรองรับเด็ก ซึ่งเด็กจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งไม่ได้ลงทะเบียน
- เด็ก 3 ล้านคนอาศัยแยกจากพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด โดยส่วนใหญ่ได้รับการดูแลจากปู่ย่าตายายหรือญาติ
- ความยากจนยังคงเป็นสาเหตุหลักของการแยกจากครอบครัวและการถูกส่งเข้าสถานรองรับ
- ระบบการคัดกรองก่อนส่งเข้าสถานรองรับเด็ก (gatekeeping) การสนับสนุนผู้ดูแล และงานสังคมสงเคราะห์ที่มีความสามารถอันจำกัด ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการดูแลโดยอาศัยครอบครัวเป็นหลัก

ข้อท้าทาย

1. สำหรับข้อท้าทายที่ 1: ความรุนแรงต่อเด็ก รวมถึงการแสวงหาประโยชน์และการละเมิดทางเพศเด็กทางออนไลน์ (OCSEA)

1.1 เร่งรัดการประมวลและรับรองกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาที่ยังค้างอยู่
1.2 จัดตั้งศูนย์การคุ้มครองเด็กทางออนไลน์แห่งชาติ
1.3 เสริมสร้างความรับผิดชอบของบริษัทเทคโนโลยีและบริษัทเกม
1.4 ขยายโปรแกรมความรู้เท่าทันดิจิทัลและความปลอดภัยทางออนไลน์

2. สำหรับข้อท้าทายที่ 2: เด็กไร้รัฐ ผู้ลี้ภัย และเด็กย้ายถิ่นที่ไม่มีเอกสารรับรอง

2.1 สร้างหลักประกันในการเข้าถึงการศึกษา การบริการสุขภาพ และการคุ้มครองเด็ก โดยไม่คำนึงถึงสถานะการย้ายถิ่นฐานของเด็ก
2.2 รับรองและสนับสนุนศูนย์การเรียนเด็กพลัดถิ่น (MLCs)
2.3 จัดตั้งกระบวนการแสวงหาที่ลี้ภัยและการคุ้มครองที่คำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญตามข้อ 22 ของอนุสัญญา อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC)
2.4 เร่งรัดมาตรการแก้ไขปัญหาสภาวะไร้รัฐ

3. สำหรับข้อท้าทายที่ 3: เด็กในสถานการณ์ความขัดแย้งและสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.1 ยุติการใช้โรงเรียนในทางการทหาร พร้อมทั้งให้การรับรองและปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยโรงเรียนที่ปลอดภัย
3.2 เสริมสร้างการสนับสนุนทางจิตสังคมและการศึกษาแก่เด็กที่ได้รับผลกระทบ
3.3 ปรับปรุงการคุ้มครองภายใต้พันธกรณีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ (OPAC)

ข้อท้าทาย

4. สำหรับข้อท้าทายที่ 4: การแต่งงานและการครองคู่ก่อนวัยอันควรและการบังคับในเด็ก (CEFMU)

4.1 ยกเลิกข้อยกเว้นทั้งหมดที่ยินยอมให้มีการแต่งงานที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี
4.2 ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อยุติการแต่งงานในเด็ก
4.3 เสริมสร้างระบบการป้องกันและการคุ้มครอง
4.4 ปรับปรุงการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบจำแนกประเภท

5. สำหรับข้อท้าทายที่ 5: การโอบรัมกลุ่ม SOGIESC (Sexual Orientation, Gender Identity, Expression, and Sex Characteristics: กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ) และการรับรองอัตลักษณ์ทางกฎหมาย

5.1 ตรากฎหมายรับรองเพศสภาพ
5.2 เสริมสร้างมาตรการคุ้มครองการรังแกกันในโรงเรียน
5.3 รับรองการเข้าถึงบริการสุขภาพจิตที่เป็นมิตรต่อเยาวชนและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศ
5.4 ส่งเสริมการยอมรับและลดการสร้างตราบาปแก่เด็กในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

6. สำหรับข้อท้าทายที่ 6: สิทธิของเด็กในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยและการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ

6.1 จัดตั้งกลไกระดับชาติเพื่อนำความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 26 ของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (CRC General Comment No. 26) มาปฏิบัติ
6.2 เสริมสร้างมาตรการการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
6.3 ขยายการศึกษาด้านสภาพภูมิอากาศและการมีส่วนร่วมของเด็ก
6.4 ให้ความสำคัญกับเด็กในกลุ่มเปราะบางเป็นลำดับแรกในการตอบสนองด้านสิ่งแวดล้อม

7. สำหรับข้อท้าทายที่ 7: สิทธิของเด็กในการได้รับการดูแลที่มีคุณภาพ

7.1 ขยายการดูแลที่มีรากฐานจากครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก
7.2 จัดตั้งระบบการคัดกรองเด็กแห่งชาติก่อนส่งเข้าสถานรองรับเด็ก และเสริมสร้างการสนับสนุนสำหรับการดูแลเด็กโดยญาติ/ครอบครัวบุญธรรมทดแทน
7.3 ปรับปรุงการกำกับดูแลและการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลในรูปแบบอื่น



รายการอ้างอิง

การแสวงหาประโยชน์และการล่วงละเมิดทางเพศเด็กทางออนไลน์ (OCSEA) และเด็กไร้รัฐ ผู้ลี้ภัย และเด็กย้ายถิ่นที่ไม่มีเอกสารรองรับ

- ECPAT, INTERPOL and UNICEF. Disrupting Harm in Thailand: Evidence on Online Child Sexual Exploitation and Abuse. 2022.
- Royal Thai Embassy, Washington D.C. Thailand Gets Tougher on Online Child Exploitation. 2025.
- Tim Tebow Foundation. Major Operation in Bangkok, Thailand Identifies 50 Sexually Exploited Children and 70 Offenders. 2025. UNICEF Thailand. Thai Government and UNICEF Step Up Efforts to Curb Disturbing Rise in Child Online Sexual Exploitation and Abuse. 2024.

เด็กไร้รัฐ ผู้ลี้ภัย และเด็กย้ายถิ่นที่ไม่มีเอกสาร

- International Organization for Migration (IOM). Summary of Recommendations to Strengthen the Role of Migrant Learning Centres in Advancing Education for All in Thailand. 2025.
- Khaosod English. Education Ministry Allows Stateless, Migrant Children to Enrol in Thai Schools. 2026.

เด็กในสถานการณ์ความขัดแย้งและภาวะฉุกเฉิน

- The Nation Thailand. Deep South Insurgency Marks 22 Years: 10,116 Attacks, 5,999 Deaths. 2026.
- Global Coalition to Protect Education from Attack (GCPEA). Education Under Attack 2020. 2020.
- Global Coalition to Protect Education from Attack (GCPEA). Education Under Attack 2018: Thailand. 2018. A
- Human Rights Watch. World Report 2026: Thailand. 2026.

การแต่งงานและการครองคู่ก่อนวัยอันควรและโดยการบังคับในเด็ก (CEFMU)

- UNICEF. Fulfilling the Commitment to Child Protection in Thailand. 2025. Ladaphongphatthana, K., Lillicrap, A. and Thanapanyaworakun, W. Counting Every Child: Identifying Over 135,000 Children in Residential Care in Thailand. Alternative Care Thailand, 2025.
- National Statistical Office of Thailand. Thailand Multiple Indicator Cluster Survey 2022: Survey Findings Report. 2023.
- UNICEF and Mahidol University. The Impact of Internal Migration on Early Childhood Well-being and Development. 2017.
- Saini, F. and Vichit-Vadakan, N. Review of Alternative Care in Thailand. UNICEF Thailand, 2015.

การแต่งงานและการครองคู่ก่อนวัยอันควรและโดยการบังคับในเด็ก

- Thailand Law Online. Marriage Legal Requirements and Conditions for Registration of Marriage in Thailand. 2025. Available
- The Child Marriage Data Portal. Child Marriage in Thailand. 2022.
- Plan International Asia-Pacific. Storming the Norms: Regional Research on Identifying Negative Social and Gender Norms Perpetuating Child, Early and Forced Marriage in Asia-Pacific. 2022.
- UNICEF Thailand. Addressing the Gaps: Ensuring Every Child in Thailand Has an Equal Chance to Thrive. 2024.
- Taesilapasathit, C. Determinants of Child Marriage in Thailand: A Study among the Hmong Communities and Southernmost Provinces. The Journal of Behavioral Science, 19(3), 2024, pp. 30-45.
- Girls Not Brides. Child Marriage Atlas: Thailand.

การโอบรับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (SOGIESC Inclusion)

- UNDP and Ministry of Social Development and Human Security (MSDHS). Legal Gender Recognition in Thailand: A Legal and Policy Review. 2018. Ojanen, T.T., Freeman, C., Kittiteerasack, P., Sakunpong, N., Sopitarchasak, S., Thongpibul, K., Tiansuwan, K. and Suparak, P. Mental Health and Well-being of Children and Youth with Diverse SOGIESC in Thailand. Save the Children Thailand, 2023.
- UNDP. Tolerance but not Inclusion: A National Survey on Experiences of Discrimination and Social Attitudes Towards LGBT People in Thailand. 2019.
- Children's Rights to a Healthy Environment and Climate Change UNICEF East Asia and Pacific Regional Office. Thailand Climate Impacts on Education Situation Overview 2024. 2025.
- World Vision East Asia. Impact, Understanding, and Development of Children and Youth Participation in Climate Change and Disaster Action: Thailand Child-Led Research Report. 2025.
- International Organization for Migration (IOM). Summary of Recommendations to Strengthen the Role of Migrant Learning Centres in Advancing Education for All in Thailand. 2025.
- Khaosod English. Education Ministry Allows Stateless, Migrant Children to Enrol in Thai Schools. 2026.

สิทธิของเด็กในการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- UNICEF East Asia and Pacific Regional Office. Thailand Climate Impacts on Education Situation Overview 2024. 2025.
- World Vision East Asia. Impact, Understanding, and Development of Children and
- Youth Participation in Climate Change and Disaster Action: Thailand Child-Led Research Report. 2025.

บันทึกเพิ่มเติม